

О.Апанович чимало зробила для підготовки до публікацій архівних документів, для збереження історичних пам'яток; у багатьох її працях досліджуються різні види джерел, а її роботи завжди ґрунтуються на обширній джерельній базі. Отож природно, що значна кількість статей збірника присвячена проблемам джерелознавства, спеціальних історичних дисциплін. Більшість з них тією чи іншою мірою пов'язана з науковими інтересами О.Апанович. О.Титова в статті «Проблеми вивчення матеріальної культури козацької доби» наголошує, що сучасне дослідження проблеми є продовженням роботи, започаткованої у кінці 60-х - на початку 70-х років О.Компан та О.Апанович, коли ними було складено перелік (близько 150) пам'ятних місць запорозького козацтва.

Про недостатньо розроблену спеціальну галузь історичного циклу - маргіналістику - пишуть М.Дмитрієнко та І.Войцехівська. Осмислюючи її значення для істориків, формулюючи її визначення, вони спираються на численних попередників, які тією чи іншою мірою зверталися до маргіналій, і підкреслюють, що серед статей, в яких розкривається значення історичних маргіналій, «вигідно вирізняється ґрунтовним науковим підходом і серйозними висновками дослідження О.М.Апанович» (ч.І., с. 137). Про заслуги її в дослідженні маргіналій як історичного джерела, а також української рукописної книги, пише й Л.Дубровіна («Рукописна книга як історико-культурологічне джерело і проблеми її джерелознавчого вивчення»).

Уміщені в збірнику праці охоплюють історичні джерела різних видів: від літописів (стаття Є.Степанович) до творів художньої літератури (В.Колосова «Твір Касіяна Саковича

«Вірші на жалосний погреб Петра Сагайдачного»).

Деякі статті за змістом набагато ширші від означених у заголовках проблем. Так, у статті Л.Дубровіної висловлюються оригінальні думки щодо джерелознавства, обґрунтовується правомірність існування кодикології як самостійної науки; В.Бузало («Однострої Слобідських козацьких та гусарських полків 1743-1784 рр.») не обмежується питаннями уніформознавства, а звертається й до історії козацьких слобідських полків, полемізуючи з дослідниками, які недооцінювали їх роль.

Не лишився поза увагою авторів збірника і такий жанр історичного дослідження, як персоналія. У статті Я.Дзири «Третій президент» йдеться про маловідому, на жаль, постать третього президента Всеукраїнської Академії наук Ореста Левицького. Н.Герасименко присвятила своє дослідження Данилові Братковському в зображенні Самійла Величка.

Про широкий аспект наукових уподобань О.Апанович, про її високий авторитет серед спеціалістів суміжних наук, насамперед серед філологів (Олена Михайлівна й сама філолог за освітою, член Спілки письменників України) свідчить те, що в збірнику вміщено ряд цікавих досліджень представників цієї науки. Це статті О.Пономаріва «З історії назв козацьких реалій», О.Стрижака «Козацтво в топонімії України» та згадана вже стаття В.Колосової.

Доброю ознакою рецензованого видання є те, що на його сторінках авторами виступили як відомі вчені (академік НАНУ В.Смолій, член-кореспондент Ф.Шевченко, доктори історичних наук М.Брайчевський, М.Дмитрієнко (заслужений діяч науки й техніки України), Л.Дубровіна та

інші), так і молоді дослідники з Інституту історії України: молодший науковий співробітник В.Томозов («З генеалогії козацьких родів: Костянтиновичі та Вернадські»), аспіранти Ю.Савчук («Українська родова геральдика: стан та перспективи розвитку»), О.Ясь («Державницький напрям в українській історіографії першої третини ХХ ст.: становлення, формування, вплив»). Високий науковий рівень досліджень молодих учених вселяє надію, що здобутки вчених-істориків старшого покоління, яких представляє О.Апанович, будуть примножені молодшою генерацією. Це підтверджує стаття О.Яся, яка виділяється широкою джерельною базою і глибокими теоретичними узагальненнями, зокрема в порівняльній характеристиці функцій «наукового напрямку» та «наукової школи».

Щодо недоліків збірника. Передусім впадає в око чимала кількість помилок, не виправлених після набору. Особливо прикро, що вони зустрічаються в датах (ч. I, с. 45; ч. II, с. 27), на с. 162 (ч. I) пропущене посилання тощо. Трапився такий недогляд через відсутність (із-за матеріальної скрути) фахівця-коректора, але це не виправдовує авторів, бо при більшій уважності помилок можна було б уникнути.

А зараз привітаємо авторів і всіх, хто був причетний до виходу в світ збірника «Історія українського середньовіччя: козацька доба», з великою корисною працею, яка зацікавить як фахівців істориків, так і студентів історичних факультетів та широке коло читачів, не байдужих до історії нашої України. Бажано, щоб добру традицію - видання праць на пошану визначних учених - підхопили й продовжили не лише академічні інститути, а й вищі навчальні заклади та інші наукові установи.

Презентація друкованого каталогу Нью-Йоркської публічної бібліотеки (1911-1971 рр.)

29 лютого у ЦНБ ім.В.І.Вернадського (нині НБУ) відбулася презентація друкованого Каталогу Нью-Йоркської публічної бібліотеки (1911-1971 рр.), отриманого за сприяння українсько-американського добродійного фонду «Сейбр-Світло»^{*}.

Алфавітний каталог наукових бібліотек Нью-Йоркської публічної бібліотеки складається з 800 томів. У кожному з них 565 сторінок, що відповідає одному мікрофільму. Мета публікацій та мікрофільмування: перевірити наявність карток на всі ви-

дання, які зберігаються в бібліотеці; переглянути повноту файлу; змікрофільмувати; видати книгу, що й було здійснено в 1979 р.

Уся робота охоплює десятиліття праці колективу Нью-Йоркської публічної бібліотеки та видавничої фірми «Джі. Кей. Хол енд Компані», де матеріал було змікрофільмовано, надруковано й переплетено.

Каталог включає книги й книжковий матеріал наукових бібліотек Нью-Йоркської публічної бібліотеки за період їх накопичення у колекціях Астор, Ленокс та бібліотеки Самюеля Джоунса Тільдена, що стали частиною Нью-Йоркської публічної бібліотеки після того, як вони об'єдналися в 1895 р. Всі зібрані після

1972 р. матеріали входять до Каталогу 1972-Колекція. Сама колекція наукових бібліотек була описана Семом Уільямсом у книзі «Путівник до наукових колекцій Нью-Йоркської публічної бібліотеки (Чикаго, Американська бібліотечна асоціація, 1975). Основна частина колекцій включає матеріали з гуманітарних дисциплін.

Каталог не охоплює такі види бібліотечних документів, як рукописи, географічні карти, репродукції.

Якщо дослідник чи читач потребує інформацію з цих розділів, то кожний том представлений тут друкованого Каталогу відсилає до Каталогу спеціальних колекцій, виданих бібліотекою в різні роки.

* За грудня 1994 р. по грудень 1995 р. наша бібліотека отримала через цей фонд 625 одиниць літератури.